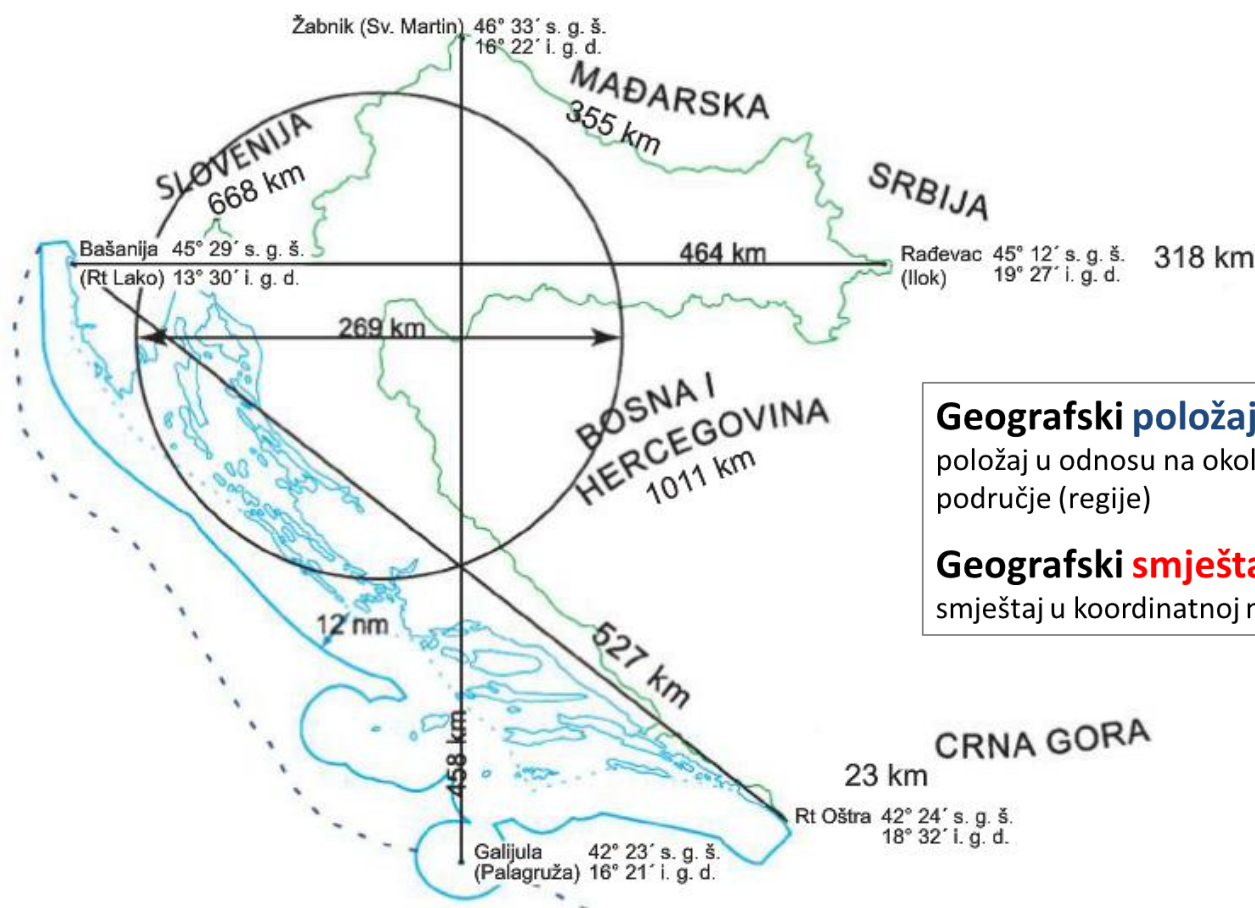

Turistička geografija – sažetak za ispitivanje

GEOGRAFSKI POLOŽAJ HRVATSKE

- **Srednjoeuropska, sredozemna i podunavska zemlja**
  - položaj na dodiru različitih geografskih regija: sredozemne, alpske, podunavske i dinarske
  - **nepравilan oblik teritorija** – problem u prometnom povezivanju i obrani granica
- **površina:** 56 594 km² (more 31 067 km²) / **br. stanovnika:** 4,28 mil.
- **krajnje točke:** Žabnik (S), otočić Galijula (J), rt Oštra (JI), Savudrija (Z) i Ilok (I)
- himna, zastava i grb – simboli hrvatske državnosti
- **Kulturno-civilizacijski krugovi koji su utjecali na Hrvatsku:**
  - **Srednjoeuropski** – katolicizam, protestantizam i judaizam – njemački jezik
  - **Sredozemni** – katolicizam i talijanski jezik
  - **Jugoistočnoeuropski (balkanski)** – pravoslavlje i islam - turcizmi
- **3 regije Hrvatske:**
  - **panonsko-peripanonska** (54% teritorija, 67% stanovništva)
  - **gorsko-kotlinska** (14% teritorija, 2% stanovništva)
  - **primorska ili jadranska** (32% teritorija, 31% stanovništva)
- **Hrvatski prometni (gorski) prag** – najkraći put između panonsko-peripanonskog i primorskog dijela Hrvatske
- Hrvatska ima **križišni i tranzitni položaj**
- **paneuropski koridori koji prolaze Hrvatskom:**
  - **X** (Salzburg – Zagreb – Sofija),
  - **Vb** (Budimpešta – Zagreb – Rijeka)
  - **Vc** (Budimpešta – Osijek – Sarajevo – Ploče)

Geografski položaj

položaj u odnosu na okolno područje (regije)

Geografski smještaj

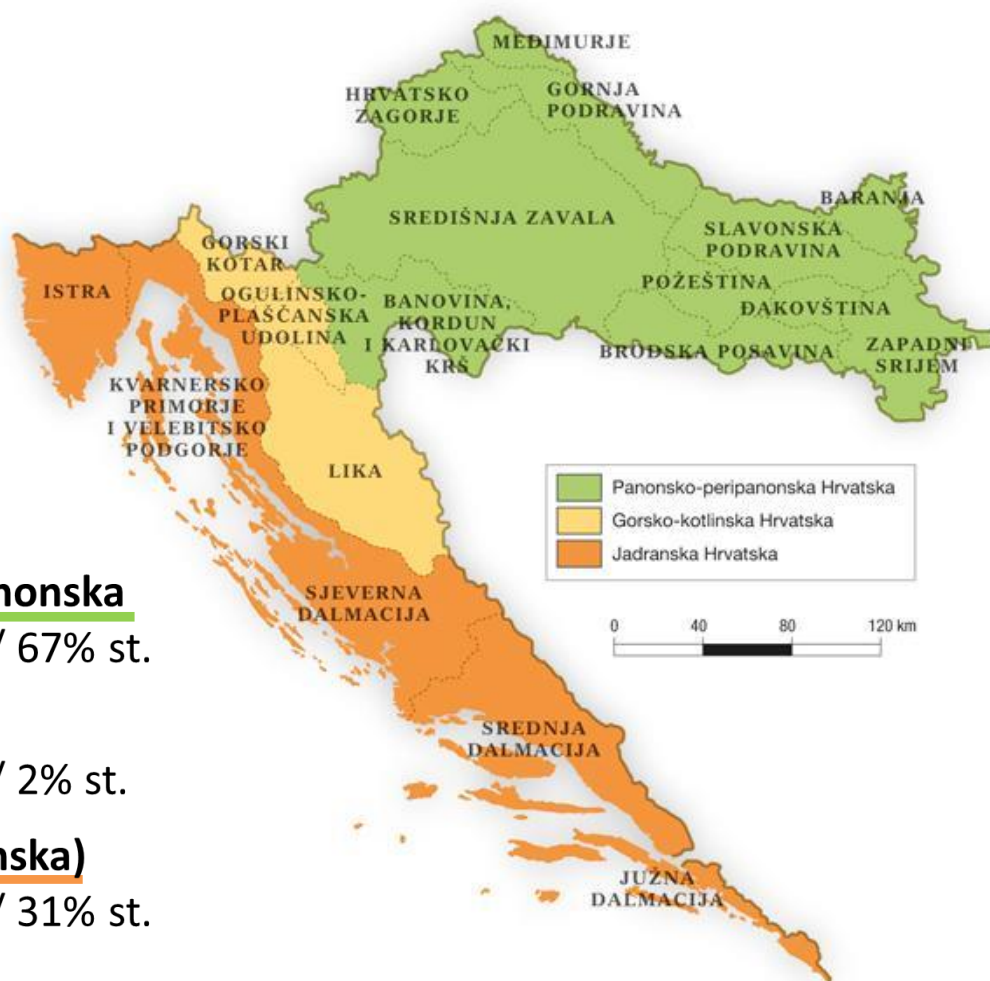
smještaj u koordinatnoj mreži

Kulturno-civilizacijski krugovi koji su utjecali na Hrvatsku

Hrvatski prometni (gorski) prag

Regije Hrvatske

1. panonsko-peripanonska

- 54% površine / 67% st.

2. gorsko-kotlinska

- 14% površine / 2% st.

3. primorska (jadranska)

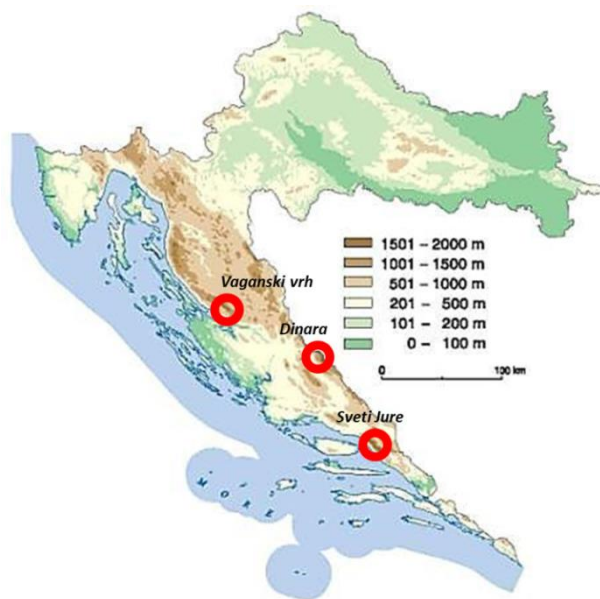
- 32% površine / 31% st.

RELJEF HRVATSKE

– 3 vrste stijena:

- **magmatske** (vulkanske)
  - 1% površine – **Papuk, Moslavačka gora, Medvednica te otoci Vis, Jabuka i Brusnik**
- **metamorfne** (preobražene)
  - 2 – 4% površine – **Psunj, Papuk, Moslavačka gora i Medvednica**
- **sedimentne** (taložne)
  - oko **95% površine** – vapnenci u primorskoj i gorsko-kotlinskoj Hrvatskoj, riječni nanosi u dolinama rijeka Save, Drave i Dunava
  - **nastaju taloženjem velike količine morskih organizama na morskom dnu** (u mezozoiku, prije 250 - 65 mil. god)

- danas se reljef RH oblikuje djelovanjem **tektonike ploča** (podvlačenjem Afričke pod Euroazijsku litosfernu ploču) i **djelovanjem vanjskih procesa** (kiša, snijeg, rijeke, vjetar, padinski procesi, more...)
- **posljednje ledeno doba** – prije **11 800 god.** – razina Jadranskog mora se diže za oko 100 m – formirala se današnja obala – 1246 otoka i otočića
- Hrvatska je **pretežno niska zemlja** – **79% teritorija ispod 500 m**
- **najviše planine:** Dinara, Plješevica, Velika Kapela, Risnjak, Velebit i Biokovo; u panonskoj Hrvatskoj – Žumberačko gorje, Medvednica i Ivanščica
- **najviši vrh** – Dinara – 1 831 m
Biokovo – **Sveti Jure** – 1762 m; Velebit – **Vaganski vrh** – 1757 m

– oblici reljefa Hrvatske:

KRŠKI

- **više od 50% površine**
- vapnenci i dolomiti
- **reljefni oblici:** škrape, ponikve, krška polja, uvale u kršu, špilje i jame
- **špiljski sustav:** Lukina jama – Trojama
- špiljski ukras - sige

RIJEČNI

- najčešći u panonsko – peripanonskoj regiji
- **naplavne ravni (poloji), riječne terase i meandri**
- **močvare** – najniži dijelovi poloja – Lonjsko polje i Kopački rit

PADINSKI

- prisutni su u svim dijelovima Hrvatske
- najizraženiji su u gorskim područjima na ogoljenim padinama
- materijale koje su nanijeli **ledenjaci** nalazimo na Velebitu – Velika i Mala Paklenica, Veliko i Malo Rujno...

OBALNI

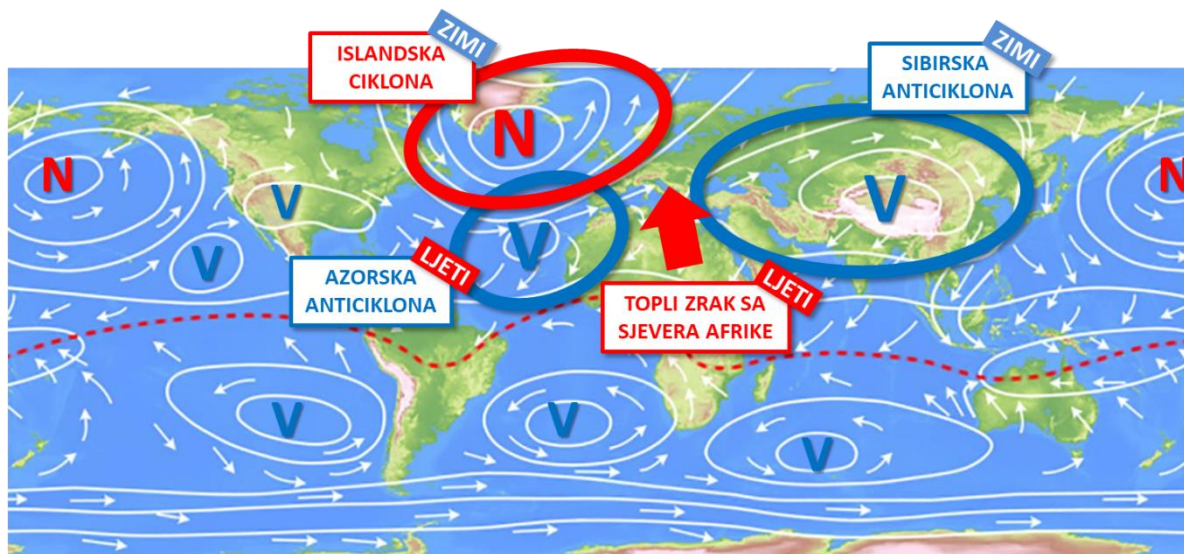
- prisutan na jadranskoj obali
- **jadranska obala se formirala prije 11 700 god.**
- rijeke su oblikovale **delt** (Neretva) i **kanjone** (Cetina, Zrmanja i Krka)
- **rijasi** – zaljevi nastali potapanjem riječne doline – Plominski zaljev i Novigradsko more

Visinska zona	Udio visinske zone	Naseljenost zone
0 – 200 m	54%	85%
200 – 500 m	25%	13%
500 – 1000 m	17%	2%
1000 – 1831 m	4%	0%

KLIMATSKA OBILJEŽJA HRVATSKE

- **VRIJEME** – trenutno stanje atmosfere (zračnog omotača) nad nekim mjestom
- **KLIMA** - prosječno stanje atmosfere nad nekim mjestom (prostorom) u određenom razdoblju (obično 30 godina)
- **klimatski faktori** koji djeluju na klimu Hrvatske:
  1. **geografska širina** – umjerene geo. širine (od 42° do 46° s.g.š.)
  2. **odnos kopna i mora** – utjecaj Sredozemnog mora i Atlantika (Golfstruja)
  3. **reljef** – pružanje reljefa – Alpe, Dinaridi i Panonska nizina
- **zračne mase** koje utječu na vrijeme u Hrvatskoj:
  1. **ciklone** – Islandska (zimi) i Genovska
  2. **anticyklone** – Azorska (ljeti) i Sibirski (zimi)
  3. **vrući zrak sa sjevera Afrike** – ljeti donosi vrućine

– utjecaj reljefa na klimu Hrvatske:

1. **Dinaridi** sprječavaju protok hladnog zraka iz unutrašnjosti prema obali i toplog sa obale prema unutrašnjosti
2. **Alpe** sprječavaju protok vlage sa zapada pa niži dijelovi (panonska Hrv.) imaju manje padalina od gorskih (gorsko-kotlinska Hrv.)
3. **Panonska nizina** – propušta hladni zrak koji nosi Sibirski anticyklona

– insolacija – broj sunčanih sati godišnje

- smanjuje se od juga prema sjeveru (primorska Hrv.) i od istoka prema zapadu (panonska Hrv.) – najviše sunčanih sati ima Hvar

– temperature rastu od kopna prema obali i od zapada prema istoku

- utjecaj **kontinentalnosti** – istočni dio panonske Hrv. ima više temp. od zapadne
- najniže temp. u gorskim dijelovima

– količina padalina – izražava se u mm

- padaline donose ciklone – **Islandska i Genovska**
- najviše padalina imaju gorski predjeli (*Risnjak* – 3700 mm), a najmanje pučina (*Palagruža* – 270 mm) i istočni dijelovi panonske Hrv. (*Vukovar* – 650 mm)
- količina padalina se smanjuje od zapada prema istoku i od kopna prema obali

- **vjetrovi** – najvjetrovitiji dio je primorska Hrvatska
  - na obali – **bura** (SI), **jugo** (JI) i **maestral** (SZ)
  - u unutrašnjosti – **sjevernjak** i **zapadnjak**

Bura

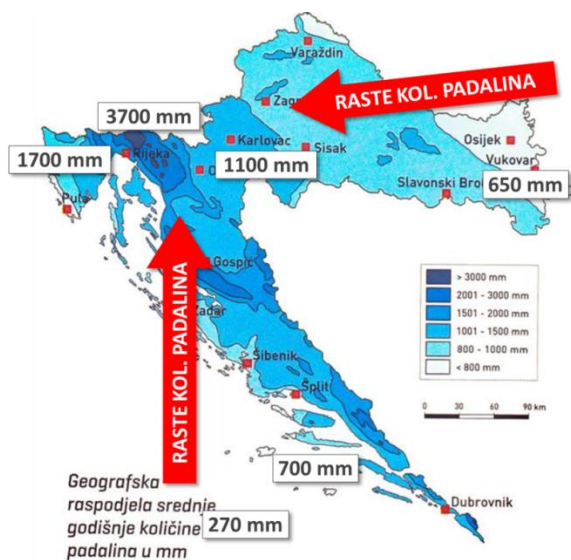
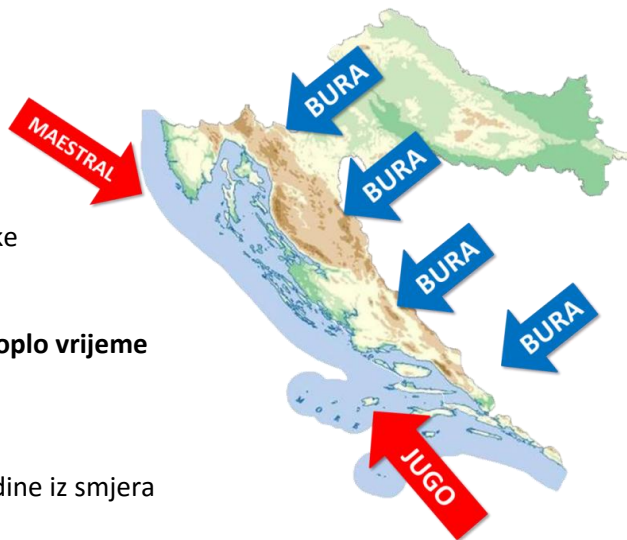
- **hladan i suh vjetar** koji puše iz smjera **sjeveroistoka**, okomito na obalu
- nastaje prelaskom hladnog zraka preko planinske prepreke (Dinarida)

Jugo

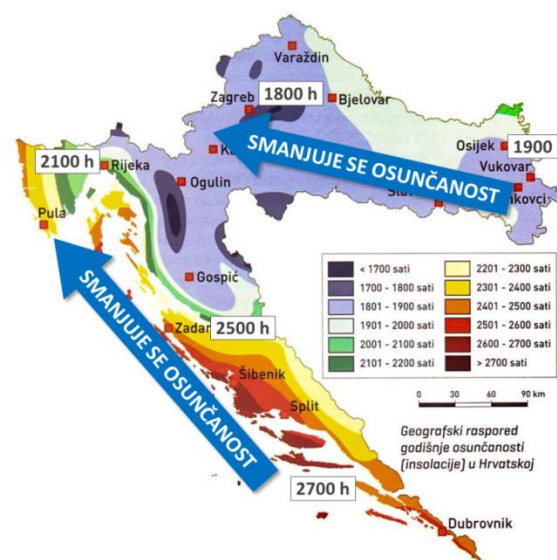
- puše kao **jugoistočni vjetar**, donosi **naoblaku**, **kišovito** i **toplo vrijeme** (nakupi se vlage prilikom prelaska preko Sredozemlja)
- ponekad donosi prašinu iz Afrike (blatne kiše)

Maestral

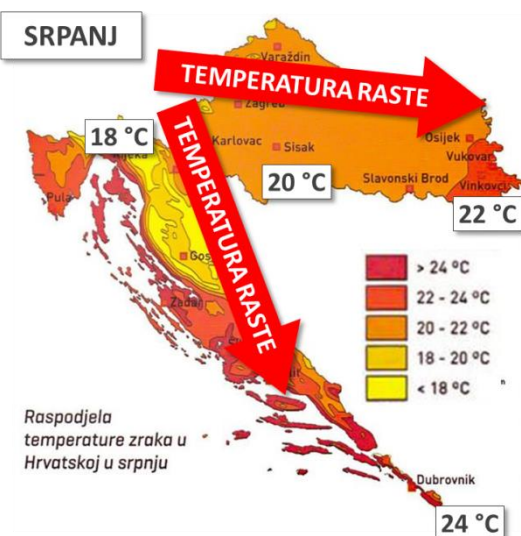
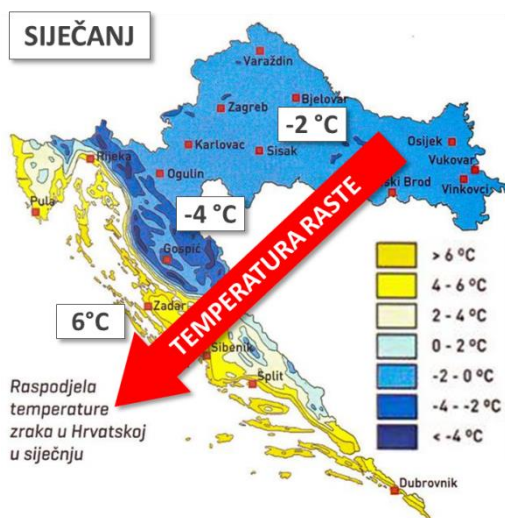
- **vjetar lijepog i vedrog vremena**, puše u toplom dijelu godine iz smjera **sjeverozapada**

Geografska raspodjela srednje godišnje količine padalina

Geografski raspored godišnje osunčanosti (insolacije)

Srednje siječanjske i srpanjske temperature zraka

KLIMATSKE REGIJE HRVATSKE

– 3 klimatske regije:

- Panonsko – peripanonska (umjereno topla vlažna klima s toplim ljetima)
- Gorsko – kotlinska (umjereno topla vlažna klima s toplim ljetima i snježno-šumska)
- Sredozemna (umjereno topla vlažna klima s vrućim ljetima i sredozemna)

– Panonsko-peripanonska regija:

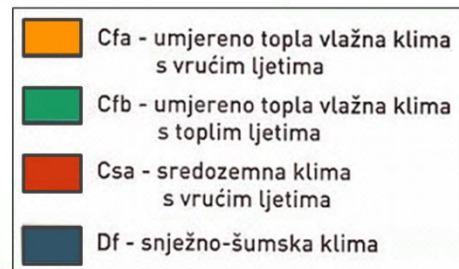
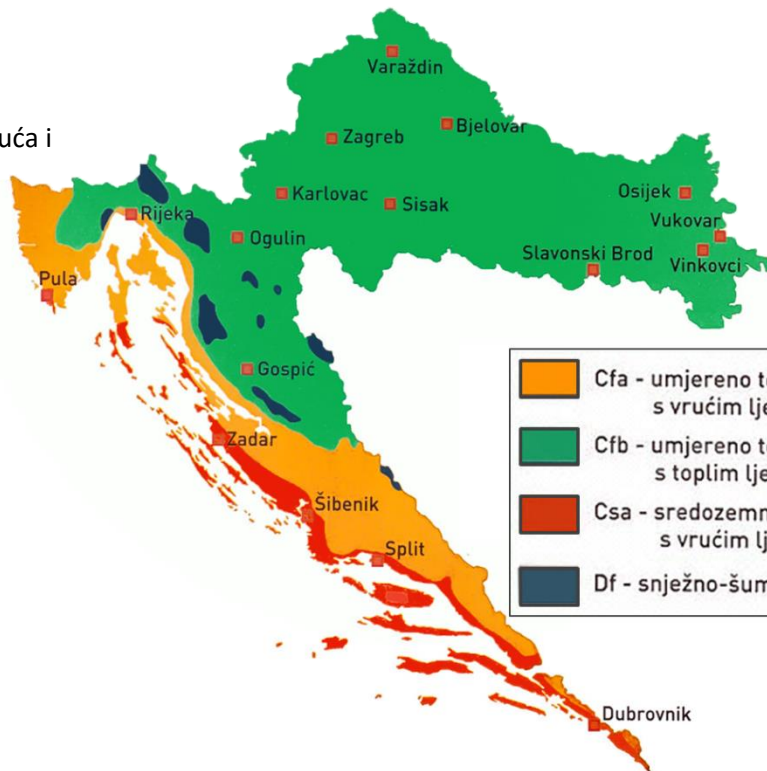
- zime hladne, ljeta topla
- pravilan raspored padalina kroz cijelu godinu – istočni dio manje padalina (utjecaj kontinentalnosti)
- **temperaturna inverzija** – u nižim predjelima hladnije nego u višim

– Gorsko – kotlinska regija:

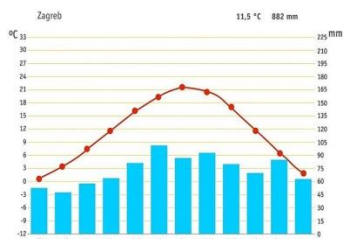
- zime hladne (hladnije od peripanonsko-panonskog dijela), a ljeta svježa
- velika količina padalina
- **temperaturna inverzija**

– Sredozemna regija:

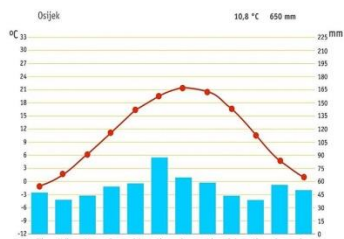
- zime blage i kišovite, a ljeta vruća i suha
- najviše padalina zimi
- važan utjecaj vjetrova – bura i jugo

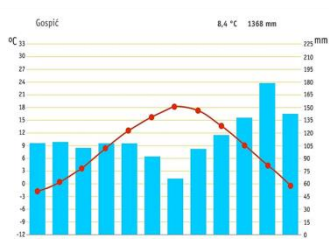
Zagreb (128 m)
882 mm / 11,5 °C

Osijek (89 m)
650 mm / 10,8 °C

Gospić (564 m)
1368 mm / 8,4 °C

Zavižan (1594 m)
1898 mm / 3,5 °C

